

Camerata Impromptu

Daniel Antolí i Plaza

Director

*«Unes veus encimbellades, dirigides amb passió i bona tècnica.
Un goig, un gust.»*

El 9 Nou, 15 de gener de 2007. Montserrat Rius

*«Aquesta agrupació (...) té al seu davant un camí ple de reptes i
d'objectius molt interessant per assolir, doncs, la qualitat dels seus
components i la del seu director, Daniel Antolí i Plaza, així ho
fan veure.»*

Vibracions, núm. 161. Jordi Gargallo.

Projecte musical

**Commemoració del bicentenari del naixement de
Felix Mendelssohn i Robert Schumann**

El romanticisme alemany

**Felix i Fanny Mendelssohn, Robert Schumann i
Johannes Brahms**

www.camerataimpromptu.org

Música i Paraules Romàntics alemanys

Si ja els grans preromàntics de la literatura germana –com Goethe i Schiller– no van ser capaços d’evitar una tendència romàntica cap a la música, els romàntics genuïns –com Herder i Heine– consideraven la música com la “causa primera”, la veritable generadora de totes les arts, a la qual aquestes havien de retornar.

No hi ha cap poeta del Romanticisme que no pensés que el seu mitjà artístic –la paraula– era “inadequat”. La música era la força misteriosa que, remouent les profunditats i emergint de totes les formes, semblava l’única capaç de transmetre l’expressió més directa; era el mitjà pel qual l’inefable es transformava en abastable per als sentits i podia crear quelcom de misteriós, màgic i excitant.

És en aquest context de l’era romàntica que es desenvolupa l’oposició entre l’artista i el filistí. El músic romàntic se sent orgullós del seu aïllament, de ser un geni incomprès. Tanmateix, alguns compositors van intentar establir ponts entre l’artista genial i el gust del públic trobant un punt d’intersecció, cultivant la cançó més sentida i propera: la *cançó folklòrica*. És típicament romàntica una certa veneració per les cançons populars, tenyida amb un punt de misticisme, ja que el moviment romàntic creia amb convenciment en l’origen anònim de les cançons populars.

Mendelssohn publicà les tres *Cançons populars* del seu Opus 41; cercava sempre motius populars, especialment per a les seves cançons per cors d’homes. En canvi, la pretensió de **Schumann** era, sobretot en les seves *Romances* i *Balades*, trobar l’aire genuí de la música popular. Finalment, no podem comprendre Brahms sense apreciar la seva relació amb la música popular. Cap al final de la seva carrera, **Brahms** va harmonitzar una cinquantena de cançons folklòriques alemanyes i va tenir especial cura a protegir aquests treballs a l’estranger. Per a ell va ser una font secreta de satisfacció personal el fet que una de les seves cançons, la tan bella *In stiller Nacht*, es popularitzés com a anònima.

Fanny Mendelssohn va ser també una compositora excepcional, amb molt repertori encara per descobrir. Va ser educada musicalment com el seu germà, Felix Mendelssohn, amb qui va mantenir sempre una vinculació i una influència mútua en la seva creativitat musical. Tanmateix, el context social limitava la progressió de Fanny en el món musical, fins al punt que el seu primer Opus va ser publicat amb el nom de Felix Mendelssohn.

Carta de Robert Schumann a Simonin de Sire.
Viena, 15 de març de 1839

«... a Mendelssohn el considero el millor músic de l’actualitat; el saludo com al meu superior. Ell ho pot interpretar tot, especialment amb un grup orquestral, però amb total facilitat, delicadesa i art, amb una mestria completa.»

Carta de Robert Schumann a Johann Jakob Brahms (pare de Johannes Brahms)
Düsseldorf, novembre de 1853

«Honorable senyor! Hem arribat a una molt alta valoració del seu fill Johannes; el seu talent musical ens ha donat hores plenes de felicitat.»

Biografies

Felix Mendelssohn Bartholdy (Hamburg 1809 – Leipzig 1847). Compositor alemany, pianista, organista i director. Nét del filòsof Moses Mendelssohn i del banquer Abraham, que va afegir Bartholdy al seu cognom en convertir-se al protestantisme.

Nen prodigi i home de talents extraordinaris; era bon pintor, tenia amplis coneixements de literatura i era un escriptor brillant. Era un excel·lentíssim pianista, bon violinista, un excepcional organista i un inspirat director. Tenia una memòria musical sorprenent. Era generós amb altres músics, i va dedicar esforços a millorar els gustos populars.

L'harmoniosa qualitat de la seva creació artística inclou la incorporació d'elements romàntics en el classicisme, sense que destorbessin. La simetria de forma de les seves composicions és insuperable i els dóna un aire subjectiu i una vibració de sentiment romàntic.

Fanny Hensel, nascuda Fanny Zippora Mendelssohn (Hamburg 1805 - Berlín 1847). Nascuda en el si d'una família de banquers de classe alta de Berlín, va demostrar prematurament el seu talent musical i, conjuntament amb el seu germà petit, Felix Mendelssohn, va rebre una completa educació musical. L'educació de Fanny va ser amb la finalitat d'ensenyar-li habilitats considerades avantatjoses per a una dona ben educada i de bona posició i finalment una esposa per a una família de classe alta. La Fanny ho va acceptar sense cap manifestació externa de disgust, però el seu diari i les seves cartes mostren el desencís per la manca d'atenció pública per la seva obra.

Les seves composicions per a piano, cançons, peces per a cor, obres de cambra i una obertura van ser destinades als concerts matinals que cada diumenge tenien lloc al domicili familiar. De les seves obres es van donar a conèixer al públic només sis cançons primerenques, que van ser publicades amb el nom del seu germà Felix, dues cançons publicades amb el seu nom el 1837 i el 1839, i els opus 1 a 6, amb cançons, obres corals i per a piano, publicats els dos últims anys de la seva vida. Els opus 7 a 11 es van publicar pòstumament. La resta dels seus gairebé 500 treballs van romandre sense publicar-se durant el segle XIX.

Carta de Fanny Mendelssohn al seu germà.
c. 27 de febrer de 1934

«En Devrient em va dur els teus Volkslieder¹ que m'agraden enormement, en particular el segon. M'agraden els ocells i el vents nocturns de l'últim. Els poemes són encantadors i hom s'adona del que Heine pot arribar a fer quan deixa de costar el seu to irònic. Però no entenc perquè musiques els teus estimats lieder per a quatre veus, penso especialment que el text no et permet aquesta textura, ni és adequat a la teva concepció.»

Resposta de Felix Mendelssohn
Düsseldorf, 7 d'abril de 1834

«No tinc cap dubte sobre les teves intencions de portar-me al teu terreny, també amb les cançons a quatre veus dels meus Volkslieder, però ja tinc molta experiència en aquests temes. Crec que és l'única manera en què haurien d'ésser escrits els Volkslieder, ja que un acompanyament de pianoforte ens recorda immediatament una cambra i un escriptori. També perquè quatre veus poden executar una cançó d'aquest tipus amb més simplicitat sense cap instrument; i si aquesta raó fos massa estètica, llavors accepta aquesta altra: que estava ansiós per compondre alguna cosa d'aquest estil per a Worringen², que les canta meravellosament. Tanmateix, seriosament, trobo que les cançons a quatre veus "s'ajusten al text (com a cançons populars), i també a la meua concepció", així que ja ho veus, tenim opinions molt diferents.»

1-Drei Volkslieder, Nos 2, 3 i 4 de l'opus 41

2- Eliza von Worringen, a qui Felix Mendelssohn va dedicar el segon volum de Cançons sense paraules

Robert Schumann (Zwickau 1810 – Endenich 1856). Compositor, pianista, director d'orquestra i crític musical, va estudiar *Lleis* a les universitats de Leipzig i Heildelberg, però el seu interès era sobretot per a la música i la literatura romàntica. Va prendre lliçons de piano amb el seu pare Friedrich i el 1829 va començar a compondre. Com a col·laborador a la premsa musical alemanya, ja el 1831 va esmentar el geni de Chopin. Deprimat per la situació de la música a Alemanya, el 1834 va formar la *Lliga de David* per lluitar contra els *filistins artístics* i va fundar la revista *Neue Zeitschrift für Musik*, de la qual va ser editor durant deu anys.

En els seus escrits i composicions s'atorgava una personalitat dual: *Florestan*, pel seu tarannà impetuós, i *Eusebi*, per seu caràcter reflexiu. El 1840 es va casar amb Clara Wieck –que coneixia des de 1828– després d'una llarga oposició del seu pare. Va crear un torrent de *cançons* i *cicles*; el 1841 es va concentrar en simfonies, el 1842 en música de cambra i el 1843 en obres corals.

El 1846 Clara va estrenar el seu concert per a piano i Mendelssohn va estrenar la seva segona simfonia. El 1853 va conèixer un jove Johannes Brahms a qui va lloar en el seu article *Nous camins*.

Schumann va ser un dels més grans compositors per a piano. Va enriquir la literatura per a aquest instrument amb treballs que combinen l'estructura clàssica i l'expressió romàntica. La seva música vocal i de cambra és d'una qualitat semblant, té frescor, vitalitat i lirisme. Els seus escrits contenen moltes cites i al·lusions musicals, i s'ha pogut demostrar que molts dels seus temes són “criptogrames musicals”.

Johannes Brahms (Hamburg 1833 – Viena 1897) Estudià piano des dels 7 anys, i teoria i composició des dels 13. Va anar guanyant experiència amb arranjaments per a la petita orquestra del seu pare, i absorbint l'estil popular “a la zingaresa” associat al folklore hongarès. El 1853 va conèixer Joseph Joachim i Liszt. Joachim, que va esdevenir un amista de per vida, el va animar a presentar-se a Robert Schumann. L'afinitat artística de Brahms amb Schumann i la seva profunda passió romàntica (més tard convertida en veneració) per Clara Schumann, 14 anys més gran, mai el van abandonar. Després d'una etapa a Düsseldorf va establir-se a Hamburg, l'any 1859, per dirigir un cor femení. Malgrat que gaudia d'un reconeixement com a pianista, li va ser difícil obtenir el reconeixement com a compositor, en gran part a causa de la seva manifesta oposició als principis estètics de Liszt i a la *Nova Escola Alemanya*.

Finalment, el 1863-64 va obtenir una posició influent com a director de la *Singakademie* de Viena i va concentrar la seva activitat en composicions a *capella*, antigues i modernes. En aquesta etapa va conèixer Wagner, però els seus posicionaments oposats van limitar la relació amistosa. A més de fer concerts de la seva pròpia música, va fer gires per Europa central i del nord, i va començar a donar classes de piano. Es va establir definitivament a Viena l'any 1868. El reconeixement a nivell local i internacional el van estimular a crear un seguit d'obres mestres: simfonies, concerts, cançons, etc. Poc temps després de la mort de Clara Schumann, l'any 1896, Brahms va morir, a l'edat de 63 anys, i va ser enterrat a Viena.

Brahms era fonamentalment un home reservat, lògic i estudiós que apreciava les formes ordenades i clares en la seva música. La seva obra coral més important, i també punt de referència de la seva creació, és el *Rèquiem Alemany* (1868) per a cor, solistes i orquestra, que té un sentit profund de declaració de fe, més enllà de denominacions eclesiàstiques. D'estil més romàntic són els *Schicksalslied* i l'*Alto Rhapsody*. En aquestes obres monumentals i moltes altres a capella, demostratives del seu apreci de la polifonia renaixentista i barroca (va ser un diligent col·leccionista, erudit, i editor de música antiga), cal destacar els *Zigeunerlieder* i els folklòrics valsos amb acompanyament de piano, *Liebeslieder*.

PART I

1834: Felix Mendelssohn (1809-1847)

Im Walde, Op 41 n° 1

Entflieh' mit mir, Op 41 n° 2

Es fiel ein Reif in der Frühlingsnacht, Op. 41 n° 3

Auf ihrem Grab da steht eine Linde, Op. 41 n° 4

Mailed, Op. 41 n° 5

Auf dem See, Op. 41 n° 6

1846: Fanny Mendelssohn (1805-1847)

O Herbst

Schilflied

PART II

Robert Schumann (1810-1856)

Zigeunerleben, Op. 29, n° 3

Ich bin geliebt, Op. 74 n° 9

Gute Nacht, Op. 59 n° 4

1884: Johannes Brahms (1833-1897)

O schöne Nacht! Op. 92 n° 1

Spätherbst, Op. 92 n° 2

Abendlied, Op. 92 n° 3

Warum? Op. 92 n° 4

Camerata Impromptu® és un cor de l'Associació Impromptu pel Foment de la Música, dirigit per en Daniel Antolí i Plaza. Va ser fundat a Barcelona com una renovació del projecte musical del Cor de Cambra Impromptu. En aquesta nova etapa el cor es proposa assolir nous reptes a través de la formació continuada dels seus membres i del rigor en el treball musical.

Camerata Impromptu col·labora habitualment amb diverses formacions musicals com Coralia, el Cor de Cambra del Maresme, la Capella de Música Burés o l'Orquestra de Cambra I Dilettanti, amb les quals ha produït repertoris com *Mozart, 250 anys* i l'estrena absoluta de l'òpera *SORT!* de Daniel Antolí amb llibret de Marta Luna; també ha col·laborat amb la Cobla La Principal del Llobregat interpretant el programa *Homenatge a Joaquim Serra (2007-2008)*; i amb l'Orquestra de les Cultures feu la preestrena absoluta de la cantata intercultural *De fang i d'onades (2008)* amb música de Jorge Sarraute i text de Carles Duarte dirigits per Francesc Llongueres.

Ha estat guardonada l'any 2009 amb el tercer premi en el *XXXIX Certamen Coral de Ejea de los Caballeros*.

Ha actuat en prestigiosos cicles i sales de concert. De les actuacions més recents destaquen: *Un segle de música coral catalana*; l'enregistrament en CD de l'òpera *SORT!*; *Poesia i Música per a cor i piano* amb obres de Brahms i Guastavino acompanyades —per primer cop a l'Estat espanyol— amb un pianoforte vienès restaurat que va ser construït per Igmarr Bösendorfer l'any 1855, així com l'inèdit programa *Mort i Resurrecció* amb la recuperació i adaptació de la *Missa Defunctorum* del mestre de capella de la Catedral de Barcelona Josep Sancho Marraco, i el programa *Purcell & Händel* de música religiosa i profana per a cor i orquestra en commemoració dels seus aniversaris.

Pròximament oferirà l'*Oratori de Nadal* de J. S. Bach, amb l'Orquestra de Vic, dirigit pel prestigiós director Jordi Mora.

Camerata Impromptu és membre de la Federació de Cors de Clavé, amb la que col·labora activament en diversos projectes musicals i de formació entre els que destaca la realització anual del *Curs de Direcció Coral de la Federació de Cors de Clavé* que celebrarà la seva segona edició del 3 al 10 de juliol 2010 (més informació a www.camerataimpromptu.org i/o www.elcoro.net).

Ha signat el *Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat de Barcelona*.

Montserrat Cabero i Pueyo, nascuda a Barcelona, va realitzar la carrera de *piano* amb M. Dolors Rosich, Paula Torrónategui i Miquel Farré al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, i amb György Nádor a l'Acadèmia Franz Liszt de Budapest.

Ha estat premiada en diverses ocasions en concursos d'àmbit nacional i estatal i ha obtingut beques de la CIRIT (Generalitat de Catalunya), de la Fundació Caixa de Barcelona i de l'Associació per a la Promoció de Joves Intèrprets Sofia Puche.

Ha actuat arreu dels Països Catalans i a Hongria, com a solista; també ha fet concerts amb diversos grups de cambra i amb formacions més nombroses. Ha fet concerts de repertori coral amb piano amb el cor Magister Arte, el cor Impromptu, el Cor Madrigalista de Mataró i el cor Contrapunto Vocale, dirigits per Manuel Cabero, Daniel Antolí i Plaza, Jordi Guri i Lluís Vila, respectivament.

Ha col·laborat en diverses ocasions amb el grup Barcelona 216, i amb la Jove Orquestra Simfònica de Catalunya, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu i l'Orquestra Simfònica del Vallès.

El 1996 estrenà, juntament amb el pianista Jordi Masó i el percussionista Ferran Armengol, la *Suite Pandora* de Robert Gerhard, en versió coreografiada, en el Festival de Músiques Contemporànies de Barcelona.

El juliol de 2006 va estrenar l'espectacle infantil *El Petit Mozart*, en el qual fa de pianista i actriu combinant teatre i música, i que l'ha portada a actuar per escoles de música i teatres de tot Catalunya amb una gran acollida del públic.

Forma duo amb Elisenda Cabero (*mezzosoprano*) des de l'any 1986, amb qui treballa programes eminentment monogràfics de *lied*, amb una especial atenció als compositors catalans. Juntes han actuat per tot l'Estat Espanyol i han estat guardonades a la *Mostra de Solistes i Grups de Cambra de la Generalitat de Catalunya*, i en el *IV Concurs per a la Promoció de Joves Intèrprets*, que organitza *Paper de Música* de Capellades.

És professora de *Música de Cambra*, i repertorista de l'aula de *Cant* i de *Violoncel* del Conservatori Professional de Música de Sabadell des de l'any 1997.

Daniel Antolí i Plaza - director, nascut a Barcelona l'any 1975, va cursar estudis de composició –amb Manuel Oltra, entre d'altres– cant, piano i direcció al Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona i al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona obtenint sempre les màximes qualificacions. Ha ampliat estudis en el camp de la direcció orquestral al Conservatori Superior de Música de Viena (Àustria). És diplomad en *Magisteri*, especialitat de *Música*, per la Universitat de Barcelona.

Els seus mestres de direcció coral han estat Manuel Cabero, Mireia Barrera, Josep Vila, Carl Høgset, Anders Eby, Pierre Cao, Frieder Bernius, entre d'altres i en la direcció orquestral Manuel Valdivieso, Jordi Mora, Salvador Mas i Antoni Ros Marbà.

Ha estat guanyador del *1r Premi en el II Concurs de Composició Coral de la FCEC*. Diverses formacions han estrenat obres seves, entre les quals destaquen el Cor del Reial Conservatori d'Estocolm, el Cor Madrigal, el Cor de Cambra del Liceu, el Cor Aura de l'Escola del Palau, La Cobla Principal del Llobregat, la Banda simfònica del Conservatori Superior de Música de Barcelona o l'Orquestra de Cambra I Dilettanti. El juliol de 2006 s'estrenà a Barcelona la seva primera òpera, *SORT!* (www.operasort.com)

Ha estat professor de *Direcció, Cant Coral i Música de cambra* del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, de l'Escola Oriol Martorell (*Ensenyaments artístics*) i del Curs de Direcció Coral de DMusica, i actualment és professor de *música* a la Universitat de Barcelona i del Curs de Direcció Coral de la Federació de Cors de Clavé. És *director titular* de la Camerata Impromptu, del Cor de Cambra Maresme de l'Amistat de Premià de Mar, de la Capella de Música Burés de Castellsbell i el Vilar, del Cor de Magisteri de la Universitat de Barcelona, de Coralía i de l'Orquestra de Cambra I Dilettanti. Ha estat *director titular* de la Cobla Principal del Llobregat (distingida amb la *Creu de Sant Jordi*), de l'Orquestra de l'Escola del Palau, de la Banda Simfònica del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, entre d'altres. El 2005 va ser director assistent de la JONC (Jove Orquestra Nacional de Catalunya).

Ha actuat arreu de l'Estat espanyol, a Portugal, Andorra, França, Alemanya, Àustria, Itàlia, Hongria i Argentina i a festivals internacionals de música com el Festival de Peralada (Catalunya) o el Festival de Música Antiga d'Avelino (Nàpols), o cicles com *Concerts de tarda al Palau de la Música Catalana* o *El petit Palau*.

Ha dirigit en concert altres formacions de reconegut prestigi com la Cobla Sant Jordi, la Principal de la Bisbal, la Cobla Mediterrània, el Cor Lieder Càmera, el Cor de la Universitat de Portland (Oregon, USA), el Cor de Cambra del Reial Conservatori d'Estocolm (Suècia), el Cor Jove Nacional de Noruega (Noruega), la Jove Orquestra Nacional de Catalunya o l'Orquestra Simfònica de Vidin (Bulgària).

Txus Fernández
Tel.: (+34) 609 446 196
txus.fernandez@camerataimpromptu.org
www.camerataimpromptu.org